

APRÓBB KÖZLEMÉNYEK.

Á L L A T T A N.

(7.) A PHYLLOXERA ÜGYÉBEN
Máday Izidor tagtársunk hosszabb fölszólalást közöl, melyből kivonjuk a következőket:

A phylloxerának, a szőlő ezen félelmes ellenségének, Franciaországban 1868 óta folyton terjedő pusztításai a mi gazda-közönségünk figyelmét is magukra vonták, és szaklapjaink több ízben tüzetesen ismertették a phylloxera csapás természetét, terjedését és az elhárítására irányzott törekvéseket.* Kormányunk a phylloxera behurczolását meggátlandó, az osztrák földmívelési miniszterrel egyetértőleg 1873 október hóban a gyökeres szőlővesszők behozatalát eltiltotta. Azóta is földmívelési miniszteriumunk e kérdést folytonos világlatban tartotta, nevezetesen két ízben fordult az osztrák földmívelési miniszterhez az iránt, hogy a phylloxera veszélynek állítólag kített gyümölcsfák behozatala nem lenne-e szintén eltiltandó? Ismét más ízben a phylloxerának Klosterneuburgban történt föllépte alkalmat szolgáltatott azon kérdésre, mely rendszabályokat tesz az osztrák kormány a czélból, hogy a phylloxerának Klosterneuburgból tovább terjedése meggátoltassék? Az osztrák miniszteriumtól akkor ez évi május hóban azon megnyugtató választ kapta a mi miniszteriumunk, hogy a kísérleti szőlőből vesszők épen nem adatnak, mióta ott a phylloxera mutatkozott, és hogy az iskola, melyből az eladás történik, a kísérleti szőlőtől a város és a Duna egy régi ága által van elválasztva. Ma a német lapokban Hamznak, az osztrák földmívelési miniszterium egyik legkiválóbb tagjának, egy nyilatkozatával találkoztunk, mely szerint a *klosterneuburgi szőlő-iskola Európaszerte ismert és sü-*

* Beható ismertetése a Term. tud. Közlöny IV-ik kötetében 287—296. l.

rűn látogatott pompás kísérleti szőlője a phylloxera által annyira inficiálva van, hogy azt teljesen meg kell semmisíteni! „Miután nem szenved kétséget, így folytatja, hogy a phylloxera már a vidéken is elterjedt, és Ausztria más szőlővidékein is föl fog lépni, kívánatos, hogy a kellő intézkedések megtélessenek.“

Ezek után a fölszólaló röviden jellemezvén a phylloxerát és az általa okozott szőlőbetegséget, mint régebben már mi is tettük (1873 aprilisi füzet), *első sorban gazdaközönségünket figyelmezteti, hogy őrizkedjék mindenféle külföldi és osztrák szőlővessző behozatalától addig is, míg e tekintetben a kormány további intézkedéseit megteendi; szőlős gazdáink közül főleg az Ausztriához közelebb vidékeken levők észleljék szorgosan szőlőiket, és minden betegségi symptomát mutató tőkét rögtön vizsgáltsanak meg. Reményli továbbá, hogy borászaink és természettudósaink fölfogják használni az alkalmat és a klosterneuburgi kísérleti szőlőt fölkeresik, hogy ott a phylloxera természetét, föllépését és terjedését tanulmány tárgyává tegyék, és egyúttal, miután *el kell készülvén lennünk* azon szomorú eseményre, hogy a phylloxera nálunk is föl fog lépni*, — ismerkedjenek meg az osztrák földmívelési miniszterium által erélyesen elrendelt irtás módjával és eredményével.*

* Mint egy magánlevélből értesülünk a phylloxera Pozsonygyében már csakugyan jelentkezett volna, hol azonban irtására és terjedésének meggátolására minden telhető módot fölhasználnak. Az éber örökös az ország és boros-gazdáink legközvetlenebb érdeke parancsolja; de másrészt az ellenkező részről sem fog ártani a legóvasosabb eljárás, nehogy elhamarkodott hírek által egész vidékek felriasztsanak. Minden kimondott véleményt okvetlenül meg kell előznie a legszorgosabb vizsgálatnak, mely félreismerhetlenül kimutassa, ha vajjon a phylloxera csakugyan jelen van-e vagy sem? Szerk.

V E G Y T A N.

(3.) A BUDAI ÉS HORTOBÁGYI KESERŰVÍZ. — Közlönyünk ezidei évfolyamában a hortobágyi keserűvízről két bizottsági jelentés olvasható, melyekben a budai keserűsforrásokról is történik említés.

Mínthogy alig van más valaki, ki az összes budai keserűsforrásokat oly behatóan tanulmányozta és az adatokat oly szorgalmasan gyűjtötte volna, mint én 20 év óta teszem, legyen szabad, félreértések elhárítása végett, ezen ügyben felszólalnom.

Az első jelentés (Közlönyünk 198—200-ik lapján) azt állítja, hogy ezen hortobágyi víz „erős hányásra is kényszerített“, és jósolja továbbá, hogy, ha a chlor-vegyületek túlsúlyban lennének jelen, e víz orvosi czélokra „teljesen haszonvehetetlen lenne.“

A második jelentés (Közlönyünk 255—256-ik lapján) közli a végrehajtott vegyelemzést, mely szerint e vízben a chlor-vegyületek csakugyan tetemes túlsúlyban vannak, s mind a mellett az állítatik e vízről, „hogy hatására nézve fölülmúlja a budai keserűvizeket, a mennyiben keserűbb ezeknél s valamivel erősebben hajt, de a hányás, hascsikarás vagy haskorgásnak nyomát sem idézte elő.“

Nincsen szándékom e két jelentést kritikai bonczolás alá vetni, egyedül csak a budai keserűvíz felől tett állításokat akarom helyreigazítani. E czélra a budai Erzsébet-forrásnak*, mint a jelentésben különösen főlem-

* V. ö. „A budai keserűvíz-források.“ Közli Bernáth József. 1874. Ára 50 kr. Megrendelhető a szerzőnél Budapesten, Tabán 605.

lített budai keserűvíznek, vegyelemzését összehasonlítom a hortobágyi vizével.

	1000 súlyrész vízben :	
	<i>Hortobágy :</i>	<i>Buda :</i>
Kálium	0' 1780	0' 0718
Nátrium	1' 4303	5' 3029
Calcium	1' 7956	0' 4729
Magnézium	1' 2850	1' 6699
Ferrum	0' 0090	nyoma
Aluminium	—	0' 0425
Kénsav	1' 3790	16' 9854
Chlor	8' 2290	1' 1101
Kovasav	0' 0040	0' 0503
Szénsav	0' 1736	0' 6427
Az összes alkatrészek	14' 4832	26' 3485

Ezen két elemzési eredményből láthatni, hogy a hortobágyi víz kevesebb magnéziumot tartalmaz; „keserűbb“ tehát nem lehet; de megeshetik, hogy a sok chlórcaesium a víznek undorítóbb sós-ízt kölcsönöz.

Továbbá nem hihető, hogy a hortobágyi víz „erősebben hajt“; mert e hatást a kénsavas nátron és a magnézia - vegyületek gyakorolják, már pedig a hortobágyiban a nátron-, magnézia- és kénsav-tartalom csekélyebb mint a budai vízben.

Végre meg kell még jegyeznem, hogy a valódi, friss budai keserűvíz a hányás, hascsikarás vagy hasonló kellemetlen bajoknak nyomát eddigelé még nem idézte elő.

Ezek alapján tiltakozom azon hamis nézet ellen, hogy a hortobágyi víz, habár a sok chlorvegyület miatt orvosi czélokra teljesen haszonvehetetlen, hatására nézve a budai keserűvizeket mégis fölülmúlja; mert eszerint a budai víz még haszonvehetlenebb volna a hortobágyinál!

Bernáth József.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedély — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhetsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.